

FRIIDROTT - GEMENSAMT

Olika typer av funktionärer

På en friidrottstävling kommer du att möta en massa domare och andra funktionärer. Här presenteras lite kort ett antal olika funktionärer som du kan komma att möta på en friidrottstävling.

Tävlingsledaren

På en tävling finns det en person som har huvudansvaret. Det är tävlingsledaren. Ofta fungerar denne också som tävlingsjury när man inte utsett en särskild sådan. Tävlingsledaren har ansvar för att tävlingen går rätt till men ansvarar också för att säkerheten är tillfredsställande mm.

Grenledaren

Grenledaren ser till att den särskilda grenen fungerar. Grenledaren ansvarar för att reglerna följs och att allt annat är i ordning i grenen. Grenledaren skriver också under protokollet för att garantera att allt gått rätt till. Grenledaren kan arbeta med röda och vita flaggor eller hjälpa till med mätning, men grenledaren kan också ha en helt fri roll och se till att grenen flyter som den ska.

Löpningsledare

Löpningsledaren leder arbetet vid löpningarna ihop med bandomarna samt de som är starters.

Sekreteraren

Sekreteraren ser till att resultat som uppnåtts skrivs in på korrekt sätt i protokollet. Sekreteraren ansvarar för att rätt person blir uppropad och att rätt person dyker upp som näste deltagare i teknikgrenarna. Ofta ser också sekreteraren till att lämna protokoll till sekretariatet. Efter avslutad gren skriver även sekreteraren under det färdiga protokollet.

Domare

Domare är egentligen alla grenfunktionärer även om oftast en har hand om flaggorna. Det innebär att alla grenfunktionärer hjälps åt att kontrollera att grenen blir korrekt genomförd.

Starters

Våra starters ansvarar för att starterna i våra löpgrenar fungerar på rätt sätt.

Tekniska ledaren

Den tekniska ledaren ansvarar för att redskap och utrustning fungerar och finns på plats. Det är den tekniska ledaren som kontrollväger spjut eller andra redskap som den tävlande tar med sig. Antingen ser den tekniska ledaren till att rätt redskap finns vida alla grenar eller så hämtar man dessa redskap hos den tekniska ledaren.

Tävlingssekreteraren

Tävlingssekreteraren håller till i tävlingssekreterariatet och det är här som alla startlistor skrivs ut och alla resultatlistor lämnas in.

Friidrottens oskrivna regler...

Vid en första anblick av friidrottens regler kan allt verka hur svårt och komplicerat som helst – därför har vi här skrivit upp några grundstenar i det tankesätt vi inom friidrotten använde oss av – då blir det lättare att förhålla sig till idrotten och våra regler.

Definitioner

Friidrottens regler består av definitioner som är uppdelade i två typer:

- Dels regler som talar om hur saker och ting **ska vara**, gäller utrustning och anläggning mm.
- Dels regler som berättar hur saker **inte får vara**, vilket rör hur idrottaren agerar. Dessa regler begränsar alltså hur en gren ska gå till men lämnar samtidigt mycket öppet. Det som inte förbjuds i reglerna är alltså tillåtet.

Inget utrymme för tolkningar

Friidrottens regler är definitiva, det vill säga det finns inte utrymme för tolkningar. Har man gjort ett övertramp i länghopp så är det ett övertramp oavsett om det var ett litet övertramp eller stort övertramp, man kan alltså inte klara sig undan med att hoppet nästan var godkänt. Däremot kan det förstås uppstå diskussioner om huruvida domaren såg rätt eller ej vid ett tveksamt spjutnedslag mm men regeln är tydlig – antingen är kastet godkänt eller inte.

Det finns några få undantag mot regeln – det gäller t ex knuffar vid medel- och långdistanslöpning, där gäller det att bedöma huruvida en kontakt mellan två löpare anses vara korrekt eller regelvidrig, ungefär som en domare i fotboll måste kunna säga om en tackling är tillåten eller om det ska bli frispark. Lyckligtvis är det väldigt ovanligt med dessa undantag.

Säkra sidans princip

Eftersom det i alla grenar finns tydliga, absoluta gränser innebär det att man som idrottare i sin idrottsfilosofi får ha en viss säkerhetsmarginal för att inte ständigt råka illa ut. Som domare arbetar man också efter den säkra sidans princip genom att se till att man alltid är på den "rätta sidan". En konsekvens av säkra sidans princip är att vi inom friidrotten alltid avrundar till sämre resultat vid avläsning av måttband eller tid. Att vikter på kastredskap alltid är minimivikter – en 4-kiloskula får alltså väga mer än fyra kilo dock aldrig mindre än fyra kilo och som vi nämnde ovan är ett övertramp alltid ett övertramp även om det är litet och om ribban ramlar ner är hoppet ogiltigt, även om den "nästan" låg kvar, eller låg kvar väldigt länge....

Prestationsbedömningen fysisk

Friidrottens resultat är i stort sett alltid mått på fysiska prestationer – det handlar om att ta sig från punkt A till B så fort man kan eller hoppa så långt/högt som möjligt eller kasta/stöta så långt som möjligt. Det finns alltså inga stilpoäng utan den längd som måttbanden visar är resultatet. Domarens insats blir att bedöma om prestationen utförts på ett regelmässigt sätt och att sedan mäta upp resultatet.

Precision och prestation

Friidrottens grenar bygger i varierande grad på båda begreppen precision och prestation. Det räcker alltså inte att springa så fort som möjligt eller att hoppa så långt som möjligt. I löpning gäller det att förflytta sig en given sträcka så fort som möjligt från det att startern skjuter i sin pistol. I en kastgren räcker det alltså inte alltid att kasta längst, utan det gäller att redskapet landar så långt som möjligt ifrån övertrampslinjen (mätpunkten). Ännu tydligare är det i höjdhopp och stavhopp där det inte gäller att hoppa högst utan att hoppa över ribban där den ligger just nu. Detta innebär alltså att den som springer snabbast inte alltid vinner och detsamma gäller i de andra grenarna – men den som kan kombinera den fysiska prestationen med precision kommer att lyckas bra.

Allmänna regler och förhållningssätt

Det finns förstås en del regler som är allmänna för alla grenar vi nämner några av dem här.

Vem har rätt att delta?

Det är inte helt självklart för alla men man måste faktiskt representera en förening som är medlem i Svenska Friidrottsförbundet för att få vara med i en friidrottstävling. För utländska deltagare gäller förstås att man ska tillhöra föreningar anslutna till sitt lands friidrottsförbund. Utländska deltagare som bor i Sverige kan få representera svenska föreningar om de bott i Sverige i två månader (två år om man ska vara med på svenska mästerskap) och de ansöker os Svenska Friidrottsförbundet för att få tävla för en svensk förening. Oftast är det här ingenting man behöver tänka på som domare på en tävling men det kan vara bra att känna till.

Klädsel

En tävlande ska använda sin förenings tävlingsdräkt om inte denne fått tillstånd från sin egen förening att tävla i annan dräkt. Det är dock tillåtet att tävla i sina överdragskläder. Om nummerlapp finns ska denna bäras synlig på tävlingsdräkt eller överdragskläder (om man tävlar i den). Spikskor får användas och spiklängden får vara 9 mm i alla grenar utom spjut och höjd där dessa får vara 12 mm på allvädresbanor (spikskor används inte i våra kastgrenar som utförs från ring, alltså kula, diskus och slägga). **Lokala undantag från spiklängdsregeln kan finnas**, t ex måste spikarna vara kortare i en del inomhushallar. Uppges alltid på tävlingens PM.

Domarens uppträdande

Som domare har du ett ansvar för att göra tävlingen så rättvist genomförd som möjligt. Reglerna är till för din hjälp och tänk på hur du använder dessa till en så rättvis tävling som möjligt. Vi jämför resultat inom friidrotten och därför är det viktigt att samma regler gällt på två olika tävlingar på olika platser. Som domare bör du också uppträda på ett trevligt och korrekt sätt mot de tävlande, tänk på att du blir ett **ansikte utåt** för er tävling.

Prestigelöshet

Om någon tävlande eller ledare påpekar en felaktighet är det viktigt att du är lyhörd, kontrollerar fakta och försöker se till att det blir rätt – i slutändan vinner alla på att saker och ting blir korrekt utförda och att resultatet blir korrekt är viktigare än den enskilda domarens prestige.

Den tävlandes uppträdande

Friidrott ska kännetecknas av sportslighet och kamratskap och av att "bäste kvinna/man vinner" och som tävlande väntas man uppträda på detta sätt. Som domare och funktionär har vi ett fostrande uppdrag och sker saker som opassande eller osportsliga kan en grenledare varna muntligt eller diskvalificera en tävlande (det går också att, precis som i fotboll visa gult kort för varning och rött kort för diskvalifikation). Oftast är problemen med detta väldigt små och en tillsägelse åt en ung aktiv räcker i de flesta fall. Har man dock gett en varning ska den in i protokollet och följer sedan med under hela tävlingen (alltså även till andra grenar). En diskvalificerad tävlande får räkna sina uppnådda resultat fram till diskvalifikationen.

Röda, vita och gula flaggor

Den Vita flaggan visas då ett försök är korrekt genomfört, Röd flagga visas när försöket är ogiltigt (t ex övertramp eller då ribban åker ner) och den Gula flaggan används vid

löpningar när en bandomare sett något otillåtet. Visa flaggan klart och tydligt och håll den uppe några sekunder så syns domslutet tydligt.

Inom svensk friidrott har vi länge försökt att lära ut att vi väntar med den vita flaggan tills ett försök är helt genomfört (t ex när en tävlande kliver ur längdhoppsgropen, en kulstötare lämnar ringen).

Krockar

Om två grenar krockar kan en grenledare ge den tävlande tillåtelse att ta sig till en annan gren. För att underlätta för den tävlande kan denne tillfälligt placeras först eller sist i en kast- eller hoppomgång. Det innebär också att om den tävlande missar en hel omgång så missar man chansen att göra försöket i den omgången. Det är dock viktigt att den tävlande berättar för någon av domarna vid grenen att den går iväg till en annan gren.

Coachning/tekniska hjälpmedel

Idag får man som tävlande kommunicera med sin tränare under tävlingen genom gester och muntliga diskussioner. Däremot gäller det att se till att man ser sig för om man korsar ansatsbanor/löparbanor för att prata med sin tränare. Gör gärna klart för de tävlande vad som gäller.

Tränaren ska befinna sig utanför tävlingsområdet vilket oftast innebär att denne ska befinna sig utanför staketet utanför rundbanan. Detta kan förstås tillåtas för mycket unga deltagare vid mindre tävlingar av tränings-tävlingstyp.

Tekniska hjälpmedel som videokamera får dock inte användas för att visa för den tävlande hur man ska göra, det är heller inte tillåtet att använda t ex mobiltelefon för att kommunicera tävlande-tränare.

Protester

Om något gått fel till kan det ske att det lämnas in en protest. En protest kan lämnas direkt på platsen muntligt av en tävlande eller dennes tränare/ledare vilket innebär att man kanske mäter ett hopp eller kast som dömts som ogiltigt "under protest" för att ha resultatet om det skulle visa sig att domslutet ändras. Man kan också lämna in en protest skriftligt inom 30 minuter efter att ett resultat tillkännagivits. Vid de flesta mindre tävlingar är det då tävlingsledaren som får döma om protesten ska godkännas eller inte – vid större tävlingar finns det en jury som gör detta.